

Mikszáth Kálmán életpályája és művei

Mikszáth Kálmán (1875, Veress Ferenc felvétele, Magyar Nemzeti Múzeum)

Mikszáth Kálmán (1847–1910) az Ipolytól északra fekvő Szklabonyán (ma Szlovákia) született. Iskoláit előbb Rimaszombatban, majd a selmecbányai evangélikus gimnáziumban végezte. A középiskola után a pesti egyetemen hallgatott jogot, azonban diplomát nem szerzett. Esküdtként került Mauks Mátyás szolgabíró mellé, és beleszeretett munkáltatója lányába, Mauks Ilonába, akit később szülői beleegyezés nélkül feleségül is vett.

Pályakezdet

Szépirodalmi próbálkozásai mellett Mikszáth újságíróként kereste a kenyerét, a *Magyar Néplap* munkatársa volt. A nehéz megélhetés miatt elvált feleségétől, és a *Szegedi Napló* hívására Szegedre ment. 1880-ban költözött vissza Pestre, ekkor jelentette meg *A tót atyafiak* (1881) és *A jó palócok* (1882) című kötetait, amelyek meghozták számára az elismerést, és anyagi helyzete is rendeződött. A két kötet címe két népcsoportra: a Felvidéken élő szlovákokra (tótokra) és magyarokra (palócokra) irányítja az olvasó figyelmét.

Az anekdotikus novella

A szerzőt a századforduló prózairodalmának kiemelkedő alkotójaként tartja számon az irodalomtörténet. Mikszáth nevéhez fűződik az **anekdotikus novella**. Művei Krúdy Gyula vagy Móricz Zsigmond írásaira is jelentősen hatottak. Szépirodalmi munkái mellett 1906-ban elsőként írta meg a nagy kortárs, Jókai Mór életrajzát *Jókai Mór élete és kora* címmel.

Szent Péter esernyője

Mikszáth Kálmán *Szent Péter esernyője* című regénye 1895-ben jelent meg. A mű nemcsak Magyarországon, hanem külföldön is népszerűvé vált számos fordításának köszönhetően. Az öt részből álló regény cselekménye a Felvidéken játszódik, a „tót atyafiak” és a „jó palócok” között, ahogy a Mikszáth-írások többsége. A *Szent Péter esernyője* **központi motívumaként** az esernyő utáni nyomozást említhetjük, amelyhez szorosan kapcsolódik Wibra Gyuri és Veronka egymásra találásának története is.

Irodalmi Barlangolások

„A Nógrád megyei Horpácson működik Magyarország egyetlen Mikszáth-émlékmúzeuma. Itt állandó kiállítással várják – sőt, a kúria előtt üldögélő szobor formájában maga az író várja – a látogatókat. Ezzel párhuzamosan a balassagyarmati Palóc Múzeumban is berendeztek egy Mikszáth-kiállítást több olyan tárggyal, amely eddig nem volt látható Nógrádban. Az időszaki tárlatot októbertől Salgótarjánban és Szécsényben is bemutatják majd, de Balassagyarmaton állandó Mikszáth-kiállítást is terveznek a pár éve a városba visszakerült Madách–Mikszáth-gyűjtemény anyagából. Mikszáth Kálmánt tehát nem felejtik el a földije, a »jó palócok«.

– Az Egy vármegye a levegőben című kiállítást a horpácsi emlékmúzeum, a Petőfi Irodalmi Múzeum, a Nemzeti Múzeum és a Palóc Múzeum gyűjteményéből válogatták – mondja a tárlaton körbevezető Lengyel Ágnes, a Palóc Múzeum igazgatója.”

(Részlet a „Mikszáthot nem lehet nem szeretni” című írásból, www.kulturpart.hu)

1. Milyen kiállítástípusok szerepelnek a szövegben?

2. Hol látható, illetve hol lesz megtekinthető Mikszáth-kiállítás?
3. Melyik városban található az *Egy vármegye a levegőben* című kiállítás?
4. Mire utal az idézőjel a palócok megemlézésekor? Kik a palócok és a tótok?
5. Vajon miért szerepel együtt Madách neve a Mikszáth-gyűjteménnyel?